

วิกฤตอาหารและพลังงานโลกกับสถานการณ์ความมั่นคงด้านอาหารของประเทศไทย

1. สถานการณ์ความมั่นคงด้านอาหารของไทย

จากสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงานของโลกในช่วงกลางปี 2551 ส่งผลกระทบให้เกิดการขาดแคลนอาหารเกือบทั่วโลก จึงทำให้ราคาสินค้าเกษตรด้านอาหารมีราคาสูงขึ้นตามไปด้วย แต่สำหรับประเทศไทยมีศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นอาหารพอเพียงกับความต้องการบริโภคในประเทศ และมีเหลือส่งออกเลี้ยงประชากรโลกมาโดยตลอด แต่ปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะน้ำมันและปุ๋ยเคมีมีราคาสูงขึ้น ในขณะที่ราคาสินค้าเกษตรขยับสูงขึ้นไม่สมดุลกับต้นทุนการผลิต รวมทั้งค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของเกษตรกร อีกทั้งยังมีคนยากจนในพื้นที่ทุรกันดารไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีการบริโภคอาหารแต่ขาดสารอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสมตามร่างกายต้องการ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรที่เป็นอาหาร เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อเกษตรกร

2. สถานการณ์สินค้าเกษตรของไทย

ศักยภาพการผลิต

ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตร 130 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศโดยไม่สามารถขยายเพิ่มขึ้นได้ ในพื้นที่ดังกล่าวจำแนกเป็นพื้นที่นา 63 ล้านไร่ พืชไร่ 28 ล้านไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น 29 ล้านไร่ และพื้นที่อื่น 10 ล้านไร่ และมีพื้นที่ชลประทานเพียง 23.91 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 18.35 ของพื้นที่ทำการเกษตร อย่างไรก็ตามไทยยังสามารถเพิ่มศักยภาพพื้นที่ชลประทานเป็น 63 ล้านไร่ ซึ่งจะให้มีศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารได้มากขึ้น

สถานการณ์การผลิต การบริโภค และการส่งออก ปี 2551 และแนวโน้ม ปี 2552

● พืชไร่และพืชพลังงาน

ข้าว ปี 2551 ผลิตได้ 32.10 ล้านตันข้าวเปลือก ใช้ในประเทศ 16.82 ล้านตันข้าวเปลือกหรือร้อยละ 52.38 ส่งออก 16.16 ล้านตันข้าวเปลือกหรือร้อยละ 50.33 โดยผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.29 เมื่อเทียบกับปี 2550 ซึ่งผลิตได้ประมาณ 29.64 ล้านตันข้าวเปลือก เนื่องจากข้าวมีราคาสูงค่อนข้างมาก ประกอบกับฤดูฝนมาเร็วตั้งแต่เดือนเมษายน จึงจูงใจให้ชาวนาเพิ่มเนื้อที่เพาะปลูกข้าว สำหรับการใช้ในการประเทศและการส่งออกก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเช่นกัน

สำหรับ ปี 2552 คาดว่าจะผลิตได้ 31.47 ล้านตันข้าวเปลือก บริโภคภายในประเทศ 16.89 ล้านตันข้าวเปลือก หรือร้อยละ 53.66 และส่งออก 14.39 ล้านตันข้าวเปลือกหรือร้อยละ 45.75

มันสำปะหลัง ปี 2551 ผลิตได้ 25.16 ล้านตัน ใช้ในประเทศ 9.65 ล้านตัน หรือร้อยละ 38 การส่งออกในรูปแบบเส้น มันอัดเม็ด และแป้งมันสำปะหลัง 15.54 ล้านตัน หรือร้อยละ 62 โดยผลผลิตลดลงจากที่ผ่านมาร้อยละ 6.53 ซึ่งผลิตได้ 26.92 ล้านตัน เนื่องจากประสบภาวะแห้งแล้งในช่วงต้นปีทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง รวมทั้งราคาหัวมันสดในปีเพิ่มขึ้นเกษตรกรจึงรีบขูดหัวมันขายก่อนกำหนด สำหรับการใช้ในการประเทศและ

การส่งออกเพิ่มขึ้น จากนโยบายส่งเสริมการผลิตเอทานอลของภาครัฐรวมทั้งการส่งเสริมการผลิตพลังงานทดแทนของต่างประเทศ เช่น จีน ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้ามันเส้นรายใหญ่ของไทย

ปี 2552 คาดว่าผลผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 28.90 ล้านตัน เนื่องจากราคาที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ดี จูงใจให้เกษตรกรดูแลรักษามากขึ้น

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2551 ผลิตได้ 3.77 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.44 จากปีที่ผ่านมาซึ่งผลิตได้ 3.68 ล้านตัน อย่างไรก็ตาม ผลผลิตที่ได้ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ในประเทศ ต้องนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน

อ้อย ปี 2551 ผลิตได้ 73.5 ล้านตัน ผลิตน้ำตาลได้ 7.82 ล้านตัน ใช้ในประเทศ 1.8 ล้านตัน และส่งออก 6.0 ล้านตัน ผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 14.1 ที่ผลิตได้ 64.4 ล้านตัน เนื่องจากราคาและผลตอบแทนในปีที่ผ่านมาเป็นที่น่าพอใจกว่าปีอื่น รวมทั้งภาครัฐและเอกชนให้การส่งเสริมท่อนพันธุ์ดี เงินทุนและการจัดหาแหล่งน้ำในบางพื้นที่ ส่งผลให้เกษตรกรยังขยายพื้นที่เพาะปลูก สำหรับ ปี 2552 คาดว่าจะผลิตได้ 69.73 ล้านตัน เป็นผลผลิตน้ำตาล 7.6 ล้านตัน และบริโภคในประเทศ 1.9 ล้านตัน ที่เหลือส่งออก

ปาล์มน้ำมัน ปี 2551 ผลิตได้ 8.68 ล้านตัน หรือ 1.48 ล้านตันน้ำมันปาล์มดิบ บริโภคภายในประเทศในรูปน้ำมัน 0.87 ล้านตัน ใช้ผลิตไบโอดีเซล 0.28 ล้านตัน และส่งออก 0.28 ล้านตัน โดยผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 35.83 จากที่ผลิตได้ 6.39 ล้านตันในปีที่ผ่านมา เนื่องจากพื้นที่ให้ผลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากความต้องการใช้น้ำมันปาล์มของประเทศเพิ่มขึ้น รวมทั้งราคาที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นด้วย ปี 2552 คาดว่าจะผลิตได้ 9.54 ล้านตัน หรือ 1.52 ล้านตันน้ำมันปาล์มดิบ การบริโภคมีประมาณ 0.92 ล้านตัน ใช้ผลิตไบโอดีเซลประมาณ 0.36 ล้านตัน

● ผลไม้

ผลไม้สำคัญที่บริโภคในประเทศและส่งออก ได้แก่ ลำไย ทุเรียน มังคุด ในปี 2551 ปริมาณผลผลิตผลไม้ดังกล่าวลดลงเหลือ 0.47 ล้านตัน 0.638 ล้านตัน และ 0.173 ล้านตัน จากปริมาณผลผลิต 0.49 ล้านตัน 0.75 ล้านตัน และ 0.348 ล้านตันของปีที่ผ่านมาตามลำดับ เนื่องจากราคาไม่จูงใจให้เกษตรกรดูแลรักษาสวน จึงทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง อย่างไรก็ตาม ผลผลิตที่ได้ยังมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการในประเทศ และมีเหลือส่งออก โดยในปี 2551 คาดว่ามีการส่งออก ลำไยสดและผลิตภัณฑ์ ทุเรียนสด ทุเรียนแช่แข็ง และผลิตภัณฑ์ และมังคุด 0.25 ล้านตัน 0.247 ล้านตัน และ 0.046 ล้านตัน ตามลำดับ

สำหรับปี 2552 คาดว่าผลผลิตของลำไย ทุเรียน และมังคุด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

● ปศุสัตว์และประมง

สินค้าที่มีผลิตได้เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ ได้แก่ สุกร ไข่ไก่ ไก่เนื้อ ส่วนเนื้อไก่ และกุ้ง นอกจากนี้จะผลผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศแล้ว ยังมีศักยภาพในการส่งออกได้ โดยเฉพาะเนื้อไก่มีประเทศคู่ค้าที่สำคัญคือ ญี่ปุ่น

3. การดำเนินการของประเทศไทยในการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

แม้ว่าภาวะวิกฤตอาหาร และความเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลก ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ในแง่ของปริมาณการผลิต โดยไทยยังคงเป็นผู้ผลิตและส่งออกอาหารรายใหญ่ของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด และปาล์มน้ำมัน ซึ่งผลิตได้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศและมีเหลือในการส่งออก อย่างไรก็ตามวิกฤตอาหารโลกส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในแง่ของต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น การขยับราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องของปัจจัยการผลิตนำเข้าที่สำคัญ เช่น น้ำมัน และปุ๋ยเคมี ทำให้เกษตรกรไทยไม่ได้รับประโยชน์จากราคาอาหารที่สูงขึ้นเท่าที่ควร นอกจากนี้ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นทำให้หลายประเทศหันไปหาแหล่งพลังงานทดแทนจากพืช ทำให้เกิดการแข่งขันในการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตระหว่างพืชอาหารและพืชพลังงาน ซึ่งจะยิ่งส่งผลกระทบต่อความรุนแรงของภาวะวิกฤตอาหารโลกมากขึ้นอีกในอนาคต กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 เสนอคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2551 พิจารณาให้ความเห็นชอบกำหนดเรื่องวิกฤตอาหารและพลังงานเป็นวาระแห่งชาติ และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการเรื่องอาหารและพลังงาน เพื่อรองรับสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงานของโลก และกำหนดนโยบายความมั่นคงอาหารของไทย ดังนี้

1) สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารของโลกเพื่อรองรับความต้องการภายในประเทศและภูมิภาค ด้วยการเพิ่มปริมาณการผลิตจากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสนับสนุนสินค้าให้มีโอกาสทางการตลาด ตลอดจนปรับโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรของสินค้าที่มีปัญหาด้านการตลาดและราคา รวมทั้งการวางแผนการผลิตอาหารเพื่อรองรับภาวะวิกฤตจากโลกร้อน โดยให้ความสำคัญกับการผลิตพืชพลังงานทดแทน โดยกำหนดเป็นนโยบายระยะยาวด้านอาหารและพลังงานที่สอดคล้องต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ ยึดถือผลประโยชน์ของชาติเป็นเป้าหมายสูงสุด รวมทั้งผลักดันให้เกิดการใช้พลังงานทดแทน ทั้งนี้จะกำหนดสัดส่วนพื้นที่ปลูกพืชอาหาร พืชพลังงานอย่างชัดเจนและสมดุล (Zoning) โดยไม่มีการลดพื้นที่ปลูกพืชอาหาร

2) ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ โดยรัฐบาลได้เน้นให้มีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าอาหารโดยการแปรรูป สร้างและคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ สนับสนุนสินค้าอาหารปลอดภัย (Food Safety) รวมทั้งอาหารเพื่อสุขภาพ ให้ได้ราคาสูงสุด ในขณะที่เดียวกันต้องลดการนำเข้าสินค้าอาหารจากต่างประเทศ

3) ป้องกันมาตรการกีดกันทางการค้าและพัฒนาโครงข่ายระบบการขนส่งสินค้าเกษตร โดยจะเร่งรัดพัฒนาระบบขนส่ง (Logistics) ทางรางและทางน้ำมาใช้ประโยชน์โดยเร็วที่สุด

4) ส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ในระดับชุมชนตามแนวพระราชดำริ โดยส่งเสริมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรยั่งยืน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร

5) ผลักดันให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผนทางพัฒนา การเกษตรและพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถาบันเกษตรกร เพื่อพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

3.2 เสนอคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2551 พิจารณาให้ความเห็นชอบมาตรการรองรับวิกฤตอาหารและพลังงาน และมอบหมายให้คณะกรรมการบริหารจัดการเรื่องอาหารและพลังงานเพื่อรองรับสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงานของโลกนำมาตราการไปดำเนินการต่อไป โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) การลดความสูญเสียอาหารในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่ผู้ผลิตถึงผู้บริโภค การส่งเสริมระบบเก็บสำรองอาหารและพลังงานให้เพียงพอและอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ เช่น การสร้างยุ้งฉางรวม โรงสีชุมชน เป็นต้น

2) พัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าอาหารและผลิตภัณฑ์อย่างครบวงจร โดยเร่งรัดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ส่งเสริมวิจัยและพัฒนาพันธุ์ จัดพื้นที่การผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานให้เหมาะสม และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชพลังงาน เพื่อผลิตพลังงานทดแทนและอุตสาหกรรมต่อเนื่องรองรับวิกฤตอาหารและพลังงานโลก

3) พัฒนาการประมง โดยบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมการประมง พัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งประมงชายฝั่งและประมงน้ำจืดในระดับพื้นบ้าน ส่งเสริมความร่วมมือด้านการประมงกับต่างประเทศในน่านน้ำสากล และพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ

4) เพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาดด้านปศุสัตว์ โดยการพัฒนาการผลิตทุกขั้นตอนให้มีความปลอดภัยและมาตรฐานสากล ปรับปรุงพันธุ์ปศุสัตว์ พัฒนาศักยภาพระบบการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคสัตว์ ตลอดจนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ และเปิดตลาดสินค้าปศุสัตว์ สูตลาดโลก

5) ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าอาหาร โดยการแปรรูปที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตร ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ความปลอดภัยด้านอาหารตามมาตรฐานสากล เร่งรัดเจรจาข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี สนับสนุนให้มีระบบป้องกันและควบคุมการระบาดของโรค และการแปรรูปสินค้าเกษตรอาหารในชุมชน

6) ส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ในระดับชุมชนตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้ครัวเรือนเกษตรมีความมั่นคงทางด้านอาหาร ส่งเสริมการขยายกระบวนการเรียนรู้ระบบเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน โครงการอาหารกลางวัน และธนาคารโคกระบือตามแนวพระราชดำริ

7) ปรับโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตรโดยสร้างระบบนิคมการเกษตร เร่งรัดการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน เพื่อการผลิตและการจัดการสินค้าอาหารและพลังงานทดแทนอย่างมีประสิทธิภาพที่เหมาะสม สมดุล และครบวงจร ด้วยการบูรณะหน่วยงานและภาคีความร่วมมือต่าง ๆ ตลอดจนสงวนและคุ้มครองพื้นที่การเกษตรสำหรับทำการเกษตรอย่างยั่งยืน

8) สร้างความเข้มแข็งให้ภาคการเกษตรทั้งระบบ โดยเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพเกษตรกรรุ่นใหม่ ทุกระดับวัย ทั้งในด้านการผลิต การบริหารจัดการ ผลผลิต การบริหารองค์การเกษตรกรรูปแบบต่าง ๆ ด้วยองค์ความรู้จากนวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาระบบการเรียนรู้ ทั้งในและนอกระบบการศึกษา

9) เร่งรัดพัฒนาระบบขนส่ง (Logistics) ทางรางและทางน้ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง

10) ผลักดันให้มีการใช้พลังงานทดแทน เพื่อรองรับวัตถุดิบจากพืชพลังงานทดแทนที่ผลิตภายในประเทศ เป็นการเพิ่มรายได้เกษตรกรและลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปของอาหารหรือพลังงานให้มากที่สุด เช่น ก๊าซชีวภาพ แอลกอฮอล์ ปุ๋ย อาหารสัตว์ เป็นต้น

11) การวิจัยและพัฒนาเชื้อเพลิงชีวภาพที่ใช้พืชที่ไม่ใช่อาหาร เช่น เซลลูโลสของพืช รวมทั้งใช้พืชที่สามารถผลิตในพื้นที่น้อยและใช้เวลาสั้นมาผลิตพลังงานทดแทน เช่น สาหร่าย เพื่อลดการแข่งขันระหว่างพืชอาหารกับพืชพลังงาน

12) สนับสนุนการจัดตั้งองค์การถาวรสำรองข้าว เพื่อความมั่นคงอาหารในประเทศไทย เพื่อประกันความมั่นคงด้านข้าวในภาวะฉุกเฉิน ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาความมั่นคงด้านอาหารที่กว้างขึ้น

4. ประเด็นที่จะหยิบยกเพื่อผลักดัน

1) ไทยให้ความสำคัญกับเรื่องวิกฤตอาหารและพลังงานของโลกอย่างมาก โดยจัดให้เป็นวาระแห่งชาติ และจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการเรื่องอาหารและพลังงาน เพื่อรับมือสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงานของโลกอย่างครบถ้วนและรอบด้าน

2) ไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกอาหารรายใหญ่ของโลก แต่ก็ได้รับผลกระทบของวิกฤตอาหารโลกเช่นกันในแง่ราคาของอุปทาน ที่เกิดจากอุปทานสินค้าวัตถุดิบพืชของตลาดโลกลดลง แม้ว่าไทยจะสามารถผลิตสินค้าเกษตร เช่น ข้าว และมันสำปะหลัง ได้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศและมีการส่งออกบ้าง แต่ระดับราคาสินค้าเกษตรที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ผู้บริโภคชาวไทยที่มีรายได้น้อยได้รับผลกระทบ อย่างไรก็ตาม ในฐานะประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่งของโลก ไทยไม่เคยใช้มาตรการจำกัดการส่งออกข้าว และจะดำเนินนโยบายการขายข้าวแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล รวมถึงองค์การระหว่างประเทศ ต่อไปตามราคาตลาด

3) ภาวะราคาอาหารที่สูงขึ้นทั่วโลก สามารถเป็นได้ทั้งอุปสรรคและโอกาส สำหรับประเทศไทยสามารถพลิกสถานการณ์นี้ให้เป็นโอกาสได้ โดยประเทศไทยได้ปรับนโยบายเพื่อส่งเสริมการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตร พร้อมทั้งสร้างความมั่นใจว่า ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการผลิตอาหารที่คำนึงถึงคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย รวมทั้งไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยได้ออกพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรและกฎระเบียบด้านความปลอดภัยอาหารของไทย มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น CODEX, OIE และ CoC ที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลก

8) สร้างความเข้มแข็งให้ภาคการเกษตรทั้งระบบ โดยเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพเกษตรกรรุ่นใหม่ ทุกระดับวัย ทั้งในด้านการผลิต การบริหารจัดการ ผลผลิต การบริหารองค์กรเกษตรกรรูปแบบต่าง ๆ ด้วยองค์ความรู้จากนวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาระบบการเรียนรู้ ทั้งในและนอกระบบการศึกษา

9) เร่งรัดพัฒนาระบบขนส่ง (Logistics) ทางรางและทางน้ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง

10) ผลักดันให้มีการใช้พลังงานทดแทน เพื่อรองรับวัตถุดิบจากพืชพลังงานทดแทนที่ผลิตภายในประเทศ เป็นการเพิ่มรายได้เกษตรกรและลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปของอาหารหรือพลังงานให้มากที่สุด เช่น ก๊าซชีวภาพ แอลกอฮอล์ นู๋ย อาหารสัตว์ เป็นต้น

11) การวิจัยและพัฒนาเชื้อเพลิงชีวภาพที่ใช้พืชที่ไม่ใช่อาหาร เช่น เซลลูโลสของพืช รวมทั้งใช้พืชที่สามารถผลิตในพื้นที่น้อยและใช้เวลาสั้นมาผลิตพลังงานทดแทน เช่น สาหร่าย เพื่อลดการแข่งขันระหว่างพืชอาหารกับพืชพลังงาน

12) สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรถาวรสำรองข้าว เพื่อความมั่นคงอาหารในประเทศไทย เพื่อประกันความมั่นคงด้านข้าวในภาวะฉุกเฉิน ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาทั่วโลกความมั่นคงด้านอาหารที่กว้างขึ้น

4. ประเด็นที่จะหยิบยกเพื่อผลักดัน

1) ไทยให้ความสำคัญกับเรื่องวิกฤตอาหารและพลังงานของโลกอย่างมาก โดยจัดให้เป็นวาระแห่งชาติ และจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการเรื่องอาหารและพลังงาน เพื่อรับมือสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงานของโลกอย่างครบถ้วนและรอบด้าน

2) ไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกอาหารรายใหญ่ของโลก แต่ก็ได้รับผลกระทบของวิกฤตอาหารโลกเช่นกันในแง่ราคาของอุปทาน ที่เกิดจากอุปทานสินค้าธัญพืชของตลาดโลกลดลง แม้ว่าไทยจะสามารถผลิตสินค้าเกษตร เช่น ข้าว และมันสำปะหลัง ได้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศและมีการส่งออกบ้าง แต่ระดับราคาสินค้าเกษตรที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ผู้บริโภคชาวไทยที่มีรายได้น้อยได้รับผลกระทบ อย่างไรก็ตาม ในฐานะประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่งของโลก ไทยไม่เคยใช้มาตรการจำกัดการส่งออกข้าว และจะดำเนินนโยบายการขายข้าวแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล รวมถึงองค์การระหว่างประเทศ ต่อไปตามราคาตลาด

3) ภาวะราคาอาหารที่สูงขึ้นทั่วโลก สามารถเป็นได้ทั้งอุปสรรคและโอกาส สำหรับประเทศไทยสามารถพลิกสถานการณ์นี้ให้เป็นโอกาสได้ โดยประเทศไทยได้ปรับนโยบายเพื่อส่งเสริมการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตร พร้อมทั้งสร้างความมั่นใจว่า ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการผลิตอาหารที่คำนึงถึงคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย รวมทั้งไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยได้ออกพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรและกฎระเบียบด้านความปลอดภัยอาหารของไทย มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น CODEX, OIE และ CoC ที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลก

4) ไทยเห็นว่า ความพยายามในเวทีระหว่างประเทศที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นความมั่นคงทางอาหารกับการปลูกพืชพลังงานทดแทนจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่มีความแตกต่างกันตามระดับการพัฒนาของประเทศและสภาพแวดล้อมของแต่ละภูมิภาค และต้องให้ความสำคัญเรื่องอำนาจอธิปไตยของประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้ ไทยยังมีผู้ผลิตพืชพลังงานรายใหญ่ของโลก แต่มีศักยภาพ และรัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะสนับสนุนการปลูกพืชพลังงานเพื่อเป็นพลังงานทางเลือกต่อไปโดยไม่ส่งผลกระทบต่อการผลิตเกษตรอาหาร โดยไทยมีนโยบายกำหนดเขตพื้นที่เพาะปลูก (zoning) สำหรับพืชอาหารและพืชพลังงานอย่างชัดเจนและสมดุล